

Załącznik 1: Uzasadnienie zawierające informacje o uwarunkowaniach art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko .

CHARAKTER DZIAŁAŃ PRZEWIDZIANYCH W DOKUMENCIE

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Kurzętnik na lata 2026-2036” (zwany dalej „Strategią”) opracowany został zgodnie z wymogami ustawowymi, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Ponadto, projektowany dokument opiera się na wytycznych określonych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej – („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny”, 2021).

Punktem wyjścia do opracowania projektowanego dokumentu było wykonanie „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i klimatyczno-środowiskowej gminy Kurzętnik”. Przeanalizowano szczegółowo najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Określono główne szanse i bariery oraz potencjał Gminy, nawiązujący do posiadanych zasobów i lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowana terytorialnego. W diagnozie zawarto zarówno elementy retrospektywne, jak i opisujące przyszłość. Ponadto analizy dokonywane były z uwzględnieniem otoczenia o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, w tym zastosowano metodę porównawczą charakteryzowanych zjawisk. Poza diagnozą sytuacji w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym, dokonano opisu uwarunkowań wynikających z założeń, polityk i dokumentów strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych. Omówiono także szczegółowo wyniki przeprowadzonego badania ankietowego. Efektem końcowym przeprowadzonej diagnozy były wnioski, sformułowane w formie analizy SWOT.

Głównym celem projektowanej „Strategii” było wytypowanie założeń polityki rozwoju Gminy poprzez wskazanie: wizji rozwoju lokalnego, celów strategicznych, kierunków działań i działań, a także oczekiwanych rezultatów oraz wskaźników ich osiągnięcia. Zakres czasowy działań przewidzianych w „Strategii” przewiduje horyzont czasowy na lata 2026-2036. Zakres terytorialny obejmuje gminę Kurzętnik, w jej obszarze geograficznym i granicach administracyjnych.

W projektowanym dokumencie określone zostały założenia rozwoju strategicznego Gminy. Fundamentem ich formułowania była zasada, że rozwój będzie realizowany w oparciu o równowagę pomiędzy rozwojem gospodarczym, ochroną środowiska i rozwojem społecznym mieszkańców (zasada zrównoważonego rozwoju, ang. *sustainable development*). Wizja rozwoju gminy Kurzętnik określona została w formie poniższego schematu/ diagramu:



W celu osiągnięcia wizji rozwoju, sformułowano strategiczne założenia rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym – cele strategiczne i cele operacyjne. Cele strategiczne mają charakter długofalowy i wskazują generalne kierunki postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju Gminy. Cele operacyjne to narzędzie i sposoby realizacji poszczególnych celów strategicznych:

CELE STRATEGICZNE			
1. Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej i poprawa warunków zamieszkania i wypoczynku	2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego	3. Rozwój dostępności komunikacyjnej i innowacji cyfrowej wraz z promocją gminy	4. Ochrona środowiska, walorów przyrodniczych i potencjału kulturowego
CELE OPERACYJNE			
1.1 Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej	2.1 Kształtowanie i promowanie wartości kulturowych	3.1 Zwiększanie dostępności transportowej i powiazań komunikacyjnych.	4.1 Świadoma i racjonalna polityka przestrzenna
1.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego i poprawa jakości życia	2.2 Poprawa jakości kształcenia i edukacji	3.2 Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji cyfrowych	4.2 Zachowanie materialnych zasobów kultury i dziedzictwa
1.3 Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej	2.3 Ograniczenie problemów społecznych	3.3. Współpraca i promocja	4.3 Ochrona i zachowanie walorów i zasobów środowiska
1.4 Rozwój przedsiębiorczości i otoczenia biznesu	2.4 Rozwój kapitału społecznego i wzrost integracji społecznej		4.4 Poprawa stanu i jakości środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu
1.5 Rozwój gospodarstw rolnych i sektora rolno-spożywczego	2.5 Rozwój opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia		

Cel strategiczny nr 1 koncentruje się na wspieraniu rozwoju infrastruktury i gospodarki gminy, przy jednoczesnym wzmocnianiu bezpieczeństwa oraz zwiększaniu atrakcyjności inwestycyjnej i gospodarczej, atrakcyjności turystycznej oraz potencjału dla rolnictwa. Priorytetem pozostanie rozwój infrastruktury technicznej gminy, obejmującej m.in. sieć wodno-kanalizacyjną, gazową oraz elektroenergetyczną. Istotne będzie również sukcesywne wdrażanie technologii odnawialnych źródeł energii. W odpowiedzi na współczesne wyzwania i zagrożenia, gmina Kurzętnik będzie wspierać rozwój lokalnych służb bezpieczeństwa i systemów reagowania

kryzysowego. Wzmacnianie odporności społecznej, obrony cywilnej oraz gotowości na sytuacje nadzwyczajne stanę jednym z priorytetów strategicznych. Działania te obejmą zarówno wsparcie organizacyjne i techniczne jednostek ratowniczych, jak i rozwój świadomości oraz odpowiedzialności obywatelskiej mieszkańców. Bardzo ważnym filarem rozwoju gminy Kurzętnik pozostanie turystyka i rekreacja, oparta na wysokich walorach przyrodniczych oraz rozwijanej infrastrukturze sportowo-wypoczynkowej. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywać będzie ośrodek narciarski „Kurza Góra”, stanowiący istotny element oferty turystycznej gminy oraz ważny impuls rozwojowy dla lokalnej gospodarki. „Kurza Góra”, jako całoroczny ośrodek aktywności, przyczyni się do wzrostu ruchu turystycznego, rozwoju usług noclegowych i gastronomicznych oraz tworzenia nowych miejsc pracy, jednocześnie wzmacniając rozpoznawalność gminy Kurzętnik w skali regionalnej i ponadregionalnej. Gmina w dalszym ciągu zamierza podejmować inicjatywy w zakresie rozbudowy bazy turystycznej i sportowo-rekreacyjnej oraz wspierać przedsięwzięcia sektora prywatnego w tym zakresie. Rozwój gospodarczy opierać się będzie na wspieraniu lokalnej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców. Samorząd będzie dążyć do poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej, w tym m.in. przygotuje i uzbroi tereny inwestycyjne, sukcesywnie obejmie poszczególne fragmenty gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego oraz rozwijać i promować będzie ofertę inwestycyjną gminy na „zewnątrz”. Równocześnie wspierane będą inicjatywy lokalnych przedsiębiorców oraz działania sprzyjające aktywizacji zawodowej i edukacji ekonomicznej. W efekcie powstanie dynamiczne środowisko gospodarcze sprzyjające zatrudnieniu, rozwojowi innowacji i zwiększeniu dochodów mieszkańców. Ważnym filarem rozwoju pozostanie nowoczesne rolnictwo, łączące tradycję z innowacją. Gmina zamierza wspierać producentów rolnych w unowocześnianiu technologii, podnoszeniu jakości produktów i promowaniu lokalnej żywności. Gmina dążyć będzie do zrównoważonego rozwoju rolnictwa, uwzględniającego ochronę środowiska oraz warunki życia społeczności lokalnej.

Cel strategiczny nr 2 koncentruje się na mieszkańcach gminy Kurzętnik i ich potrzebach, zwłaszcza na tworzeniu warunków sprzyjających ich rozwojowi oraz budowaniu silnej i zintegrowanej wspólnoty. Zakład się, że realizacja zaplanowanych działań przysłuży się podniesieniu poziomu aktywności społecznej, a także wzmocnieniu więzi międzyludzkich i wspólnej integracji. Szczególnie ważne będzie ograniczenie wykluczenia społecznego oraz wspieranie rozwoju postaw obywatelskich. Gmina Kurzętnik będzie dążyć do zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji oraz opieki zdrowotnej. Gmina aktywnie wspierać będzie zarówno seniorów, osoby z niepełnosprawnościami, jak również dzieci i młodzież, zapewniając opiekę oraz możliwości rozwoju i spędzania wolnego czasu. Istotnym elementem rozwoju społecznego będzie również wspieranie kultury, tradycji i kreatywności mieszkańców. Gmina promować będzie lokalne inicjatywy kulturalne i artystyczne oraz pielęgnować dziedzictwo historyczne.

Cel strategiczny nr 3 ukierunkowany jest na rozwój dostępności komunikacyjnej, mobilności i wdrażanie nowoczesnych technologii cyfrowych oraz wzmacnianie działań promocyjnych i współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Działania obejmować będą rozwój infrastruktury transportowej w oparciu o istniejące oraz planowane ciągi komunikacyjne wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Kluczowymi szlakami komunikacji drogowej zewnętrznej na obszarze gminy pozostaje droga krajowa nr 15 oraz droga wojewódzka nr 538, które zapewniają powiązania z pobliskimi ośrodkami miejskimi, takimi jak Nowe Miasto Lubawskie, Brodnica, czy Lubawa. Gmina dużą szansę rozwojową upatruje w przyszłościowej realizacji trasy ekspresowej S5, która, pomimo potencjalnego przebiegu w oddaleniu od granic gminy, wyraźnie poprawi dostępność komunikacyjną regionu w ujęciu krajowym i europejskim. Sprawny i dobrze funkcjonujący system komunikacyjny pozytywnie wpłynie na mobilność mieszkańców, dostęp do usług publicznych, rynku pracy i edukacji, a także sprzyjać będzie rozwojowi przedsiębiorczości i branży turystycznej. Istotnym elementem może okazać się również rozwój transportu zbiorowego, który ograniczy zjawisko wykluczenia komunikacyjnego, zwłaszcza w odniesieniu do mniejszych miejscowości. Szczególnie istotny dla rozwoju gminy będzie dynamiczny postęp w obszarze nowoczesnych technologii oraz wdrażanie innowacji cyfrowych. Transformacja cyfrowa administracji i usług publicznych przyczyni się do zwiększenia efektywności zarządzania, usprawnienia procesów decyzyjnych oraz podniesienia jakości obsługi mieszkańców i przedsiębiorców. Jednocześnie szeroki dostęp do nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych sprzyjać będzie aktywizacji społecznej i zawodowej, wspiera rozwój lokalnej przedsiębiorczości, a także skutecznie przeciwdziała zjawisku wykluczenia cyfrowego. Gmina konsekwentnie dążyć będzie do budowy rozpoznawalnej marki miejsca atrakcyjnego dla wypoczynku i rekreacji, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału wynikającego z funkcjonowania ośrodka narciarskiego „Kurza Góra”, lecz nie tylko

(planowany jest szereg inicjatyw mający na celu rozbudowę bazy sportowo-rekreacyjnej i turystycznej). Równolegle rozwijana będzie aktywna współpraca z jednostkami publicznymi na szczeblu lokalnym, ponadlokalnym, regionalnym i krajowym, a także z organizacjami pozarządowymi oraz lokalną grupą działania. Istotnym uzupełnieniem tych działań stanie się nawiązywanie i pogłębianie partnerstw z innymi gminami, służących wymianie doświadczeń oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć o charakterze kulturalnym i gospodarczym.

Cel strategiczny nr 4 koncentruje się na świadomym i racjonalnym zagospodarowaniu przestrzennym, którego fundamentem będzie troska o środowisko naturalne oraz ochrona zasobów przyrodniczych gminy. Działania ukierunkowane będą na zachowanie i ochronę materialnych zasobów kultury i dziedzictwa, ze szczególnym uwzględnieniem ruin zamku Biskupów Chelmińskich w Kurzętniku. Obiekt ten nadal pełnić będzie istotną rolę w kształtowaniu lokalnej tożsamości oraz podtrzymywaniu pamięci historycznej mieszkańców, stanowiąc ważny punkt odniesienia dla inicjatyw o charakterze edukacyjnym, kulturalnym i społecznym, podkreślających bogate dziedzictwo gminy. Gmina Kurzętnik podejmować będzie kompleksowe działania na rzecz systematycznej poprawy stanu i jakości środowiska naturalnego. Priorytetem będzie ochrona zasobów wodnych, glebowych i leśnych, a także racjonalne gospodarowanie zasobami surowcowymi. Równolegle rozwijany będzie nowoczesny system gospodarki odpadami, wdrażane będą rozwiązania sprzyjające ograniczeniu emisji zanieczyszczeń oraz realizowane działania ukierunkowane na łagodzenie skutków i adaptację do postępujących zmian klimatu. Istotnym elementem będzie również ograniczanie uciążliwości akustycznych. Szczególne znaczenie przypisywane będzie ochronie ustanowionych form ochrony przyrody oraz zachowaniu spójności i ciągłości systemu przyrodniczego, w tym korytarzy ekologicznych oraz obszarów najcenniejszych przyrodniczo. Podejmowane działania przyczynią się również do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa powodziowego oraz ograniczania negatywnych skutków suszy.

W/w cele zostaną zrealizowane poprzez poszczególne kierunki działań i działania, sformułowane z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz poszczególnych komponentów przyrodniczych – opis poszczególnych kierunków działań i działań zawiera rozdz. 2.3 projektu „Strategii”.

W ujęciu generalnym, w nawiązaniu do wspomnianej wyżej fundamentalnej zasady zrównoważonego rozwoju, wytypowane cele, kierunki działań i działania mają w istocie doprowadzić do poprawy stanu środowiska oraz do poprawy warunków zamieszkania i przebywania na terenie Gminy. Spośród wskazanych kierunków działań lub działań, mających największy wpływ na poprawę stanu i jakości środowiska należy zaliczyć zwłaszcza:

- poprawę dostępności mieszkańców do infrastruktury technicznej:
 - rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
 - rozwój infrastruktury odprowadzania i magazynowania wody opadowej,
 - rozwój infrastruktury zaopatrzenia w ciepło, w tym nisko- i zeroemisyjnej,
 - rozwój infrastruktury elektroenergetycznej,
 - uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- poprawę stanu środowiska, jego ochrona oraz przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym:
 - ochronę obszarów cennych przyrodniczo, w tym form ochrony przyrody oraz składowych ponadlokalnego systemu przyrodniczego,
 - zrównoważoną gospodarkę leśną,
 - zapewnienie dobrego stanu wód,
 - minimalizacja przekształceń na cele nierolnicze gruntów rolnych najwyższych klas,
 - poprawę jakości powietrza,
 - rozwój systemu gospodarki odpadami, ,
 - przeciwdziałanie zabudowie obszarów zagrożonych powodzią,
 - ochronę przed podtopieniami, suszą i deficytem wody poprzez m.in. retencjonowanie wód, w szczególności realizację obiektów małej retencji wodnej, utrzymanie we właściwym stanie funkcjonalności urządzeń melioracji wodnych.

Poszczególne projektowane zadania i działania mogą (w niektórych przypadkach), ustalać ramy dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, jednakże określone są w sposób ogólny (kierunkowy) oraz nie precyzują zakresu, rodzaju, warunków ani skali zadań, a także nie decydują które z działań, w jakim stopniu i czasie oraz w jakiej skali będą podejmowane.

Ponadto podkreśla się, że wszelkie ewentualne przedsięwzięcia inwestycyjne będą musiały spełniać wymagania przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących. W przypadku ewentualnej realizacji konkretnych przedsięwzięć (wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity Dz. U. 2019 poz. 1839 ze zm.), dla których przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko będzie obowiązkowe lub zostałyby nałożone postanowieniem o obowiązku oś, a co za tym idzie sporządzeniem raportu oddziaływania na środowisko, o możliwości realizacji inwestycji przesądzą w ostateczności wyniki dokonanej oceny oraz ustalone na jej podstawie warunki realizacji, zapisane i skonkretyzowane w decyzji środowiskowej, która wydawana jest po uprzednim uzgodnieniu z właściwymi organami, wymienionymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz.U. 2024 poz. 1112 ze zm.).

Przewidziane w projekcie Strategii zadania mają charakter lokalny, gdyż **będą realizowane na terenie obszaru mieszczącego się w granicach administracyjnych jednej gminy – Kurzętnik.**

Określone w projekcie Strategii cele, kierunki działań oraz działania są **powiązane i skoordynowane z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach programowo-strategicznych i planistycznych szczebla unijnego, krajowego, wojewódzkiego i powiatowego** - zob. szczegółowy opis w rozdz. 1. Diagnozy. Dotyczy to zwłaszcza:

- szczebel unijny:
 - Nowy Program Strategiczny dla UE na lata 2024-2029,
 - Siedem priorytetów politycznych KE,
 - Plan Odbudowy dla Europy,
 - polityka spójności.
- szczebel krajowy:
 - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
 - Koncepcja Rozwoju Kraju 2050,
 - Strategia Rozwoju Kraju 2035 (SRK)
 - Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.,
 - Polityka Ekologiczna Państwa 2030,
 - Strategia Produktowności 2030,
 - Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
 - Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030,
 - Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030,
 - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030,
 - Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku;
 - Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły;
 - Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
 - Plan przeciwdziałania skutkom suszy;
- szczebel wojewódzki:
 - Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego;
 - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego;
 - Program Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2030.

RODZAJ I SKALA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Biorąc pod uwagę sformułowaną w projekcie Strategii wizję i przyjęte cele strategiczne, nadrzędną rolę w kreowaniu polityki rozwoju gminy przyjmować będzie konstytucyjna zasada zrównoważonego rozwoju. Jej wdrażanie, co do zasady, oznaczać będzie rozwój przestrzenny, gospodarczy, społeczny i kulturowy, harmonizujący z uwarunkowaniami przyrodniczymi i jednocześnie ograniczający degradację środowiska naturalnego, nie naruszając możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń. Należy pozytywnie ocenić zakładany „fundament” wdrażania polityki rozwoju na terenie gminy Kurzętnik.

Na obecnym etapie planistycznym nie jest przesądzona specyfika (nie precyzuje się konkretnych przedsięwzięć, ich charakteru, rodzaju i lokalizacji), w związku z czym utrudnione jest precyzyjne określenie oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Uszczegółowienie analizy możliwe będzie na etapie prognoz oddziaływania na środowisko dla projektów planów miejscowych lub na etapie ewentualnych ocen oddziaływania na środowisko konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Ponadto, działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko oraz zdrowie ludzi, a także z poszanowaniem obowiązujących przepisów prawa.

Spośród zadań określonych w projekcie Strategii zaplanowano zarówno działania inwestycyjne oraz działania „miękkie” i nieinwestycyjne.

Do zadań **„miękkich” i nieinwestycyjnych należeć będą (por. rodz. 2.3 projektu Strategii):**

– **działania związane z organizacją, zarządzaniem i wdrażaniem „dobrych praktyk”, w szczególności pkt:**

- 1.2.1. Wdrażanie działań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej.
- 1.2.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
- 1.2.3. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i ogólnodostępnej.
- 1.2.6. Wspieranie estetyki zainwestowania w budownictwie prywatnym.
- 2.2.1. Wsparcie rozwoju opieki dla najmłodszych.
- 2.5.2. Zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej w szczególności leczenia i profilaktyki chorób cywilizacyjnych, rehabilitacji oraz leczenia uzależnień.
- 2.5.4. Poprawa dostępności i jakości różnych form usług zdrowotnych, w tym pielęgnacyjno-opiekuńczych.
- 2.5.5. Poprawa jakości i dostępności i wspieranie rozwoju różnych form usług zdrowotnych, w tym pielęgnacyjno-opiekuńczych.
- 2.5.6. Wspieranie inicjatyw na rzecz profilaktyki zdrowia oraz promocji zdrowia i zdrowego trybu życia.
- 2.5.7. Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców.
- 3.2.1. Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu.
- 3.2.2. Zwiększenie dostępności mobilnych sieci komórkowych.
- 3.2.3. Rozwój e-usług publicznych oraz dostępności i jakości e-urzędu.
- 3.2.4. Popularyzacja metod i możliwości wykorzystania Internetu, zwłaszcza wśród osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym.
- 4.1.8. Podjęcie działań na rzecz rewitalizacji.
- 4.3.1. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo.
- 4.3.3. Racjonalne wykorzystanie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych.
- 4.4.3. Zapewnienie dobrego stanu wód.
- 4.4.6. Monitoring zanieczyszczeń środowiska i wdrożenie mechanizmów i narzędzi ograniczających działalność wpływającą na zanieczyszczanie.

– **działania związane z rozwojem sektora rolno-spożywczego, w szczególności pkt:**

- 1.5.1. Rozwój i unowocześnienie gospodarstw rolnych.
- 1.5.2. Wzrost znaczenia lokalnych produktów rolniczych.
- 1.5.3. Wspieranie i promocja działalności sektora spożywczego, przetwórczego i rolnego.
- 4.4.10. Wspieranie rolnictwa odpornego na zmiany klimatu i innowacyjnego zarządzania wodą.

– **działania związane z promocją gminy oraz postaw prospołecznych i prorozwojowych, w szczególności pkt.:**

- 1.3.3. Stworzenie punktu informacji turystycznej w Kurzętniku.
- 1.3.4. Organizacja i promocja imprez i wydarzeń sportowych, turystycznych i kulturalnych.
- 1.4.1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców.
- 1.4.2. Rozwój sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.
- 1.4.3. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej.
- 1.4.4. Wspieranie ekonomii społecznej, w tym spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych.
- 2.1.2. Wspieranie i rozwój działalności instytucji kultury.
- 2.1.3. Wspieranie działalności organizacji i stowarzyszeń związanych z kulturą i twórczością regionalną (kół gospodyń wiejskich, twórców lub innych).
- 2.1.4. Wspieranie rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej dzieci, młodzieży lub dorosłych.
- 2.1.5. Organizacja i promocja cyklicznych lub okazjonalnych wydarzeń i imprez kulturalnych.
- 2.1.6. Wzmocnienie uczestnictwa w kulturze, w tym poprzez technologie cyfrową (e-kultura, digitalizacja i udostępnianie zbiorów i zasobów archiwalnych).
- 2.1.7. Udział i wspieranie udziału w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych wydarzeniach kulturalnych i promocyjnych.
- 2.1.8. Współpraca z innymi regionami w Polsce i na świecie, w celu wspierania interakcji pomiędzy tradycjami i kulturami.
- 2.1.9. Przygotowywanie i wydawanie publikacji poświęconych dziedzictwu kulturowemu.
- 2.3.2. Wsparcie działań instytucji pomocy społecznej.
- 2.3.3. Spójne oraz kompleksowe wspieranie rodzin.
- 2.3.4. Wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez m.in. rozwój placówek wsparcia dziennego z niepełnosprawnościami, rozwój infrastruktury sportowej, miejsc aktywnego wypoczynku, tworzenie miejsc i zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla osób z niepełnosprawnościami.
- 2.3.5. Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, w tym promocja profilaktyki i edukacji wśród dzieci i młodzieży.
- 2.3.6. Aktywizacja osób starszych i rozwój systemu opieki senioralnej.
- 2.3.7. Pomoc osobom z niepełnosprawnościami, w tym likwidacja barier architektonicznych oraz komunikacyjno-informacyjnych, promowanie zatrudnienia i pomoc doraźna.
- 2.3.8. Wspieranie inicjatyw na rzecz pomocy społecznej, w tym promocja i wspieranie idei wolontariatu.
- 2.3.9. Wspieranie organizacji społecznych i stowarzyszeń prowadzących działania na rzecz organizacji społeczności lokalnej.
- 2.4.1. Wspieranie inicjatyw obywatelskich oraz działalności instytucji, organizacji i stowarzyszeń w zakresie prowadzenia aktywności społecznych i obywatelskich.
- 2.4.2. Zwiększenie poziomu partycypacji mieszkańców w zarządzaniu gminą.
- 2.4.4. Rozwój kompetencji osób dorosłych.
- 2.4.5. Tworzenie warunków do rozwoju osobistego i edukacji przez całe życie.
- 3.3.1. Doskonalenie oferty turystycznej, w oparciu o zasoby środowiska i infrastrukturę.
- 3.3.2. Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej.
- 3.3.3. Doskonalenie wykorzystania mediów społecznościowych w działaniach informacyjnych, promocyjnych i w dialogu ze społeczeństwem.
- 3.3.4. Upowszechnienie informacji o gminie, jako atrakcyjnym miejscu wypoczynku i inwestycji.
- 3.3.5. Współpraca z jednostkami publicznymi.
- 3.3.6. Współpraca ze stowarzyszeniami i organizacjami funkcjonującymi na terenie gminy lub działającymi na rzecz gminy i regionu.

- 3.3.7. Współpraca gminy w ramach lokalnej grupy działania (LGD), w tym w zakresie realizacji celów i założeń strategicznych działań rozwojowych (m.in. przedsiębiorczości, integracji społecznej, wsparcia mieszkańców, modernizacji i popularyzacji zabytków, wsparcia kultury, budowy i modernizacji infrastruktury oraz innych związanych z działalnością LGD).
- 3.3.8. Zawiązanie współpracy partnerstwa (gminy partnerskie) w celu wymiany kulturalnej, gospodarczej i informacyjnej.
- 4.2.5. Powiększanie zasobów dziedzictwa kulturowego.
- **działania związane z edukacją, w szczególności pkt:**
 - 2.2.4. Rozwój potencjału dydaktycznego.
 - 2.2.5. Wzmocnienie kompetencji podstawowych z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych, przedsiębiorczości, nauki języków obcych oraz postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich.
 - 2.2.6. Wsparcie rozwoju osób szczególnie uzdolnionych poprzez organizację konkursów lub zajęć dodatkowych.
 - 2.2.7. Wsparcie edukacji specjalistycznej, w tym dla osób o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz z niepełnosprawnościami.
 - 2.2.8. Podniesienie poziomu zaangażowania rodziców w proces edukacyjno-wychowawczy.
 - 2.2.9. Promocja zdrowego trybu życia w szkole – kształtowanie postaw i zachowań prozdrowotnych, wspieranie aktywności fizycznej uczniów.
 - 2.2.10. Inicjowanie i wspieranie działalności w zakresie organizacji i udoskonalania zajęć, wydarzeń pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, w tym zajęć dydaktycznych i sportowych.
 - 4.1.6. Uświadamianie społeczności lokalnej w zakresie istoty i znaczenia racjonalnego planowania przestrzennego.
 - 4.4.11. Edukacja ekologiczna mieszkańców.
- **działania związane z planowaniem przestrzennym i strategicznym, w szczególności pkt:**
 - 1.4.3. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej.
 - 4.1.1. Przywrócenie funkcji społeczno-kulturalnych rynku w Kurzętniku.
 - 4.1.2. Dążenie do zwartości zabudowy.
 - 4.1.3. Opracowywanie lub zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem nowych wyzwań i potrzeb rozwojowych.
 - 4.1.4. Opracowanie planu ogólnego gminy.
 - 4.1.5. Zapewnienie właściwej podaży terenów na cele mieszkalne i rekreacji indywidualnej, adekwatnej do potrzeb związanych z zakładanym rozwojem i potencjałem gminy – gmina jako zaplecze mieszkaniowe Nowego Miasta Lubawskiego oraz miejsce koncentracji zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego, w tym rekreacji indywidualnej.
 - 4.1.7. Pozyskiwanie nowych terenów inwestycyjnych, poprzez wykup oraz zmianę przeznaczenia na potrzeby funkcjonowania strefy aktywizacji gospodarczej.

W związku z tym, że w/w zadania „miękkie” i nieinwestycyjne związane są z działaniami edukacyjnymi, informacyjnymi i promocyjnymi lub organizacją, planowaniem, zarządzaniem, na etapie realizacji poszczególnych zadań „miękkich” i nieinwestycyjnych wyklucza się ryzyko negatywnego oddziaływania na środowisko.

Do zadań inwestycyjnych należeć będą: (por. rodz. 2.3 projektu Strategii):

- **działania związane z poprawą stanu i dostępności infrastruktury technicznej, w szczególności pkt:**
 - 1.1.1. Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej.
 - 1.1.2. Rozwój infrastruktury wodociągowej.
 - 1.1.3. Rozwój infrastruktury odprowadzania i magazynowania wody opadowej. w szczególności z uwzględnieniem rozwiązań niebiesko-zielonej infrastruktury.
 - 1.1.4. Rozwój infrastruktury zaopatrzenia w gaz.
 - 1.1.5. Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej.
 - 1.1.7. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną.

- **działania związane z poprawą jakości życia mieszkańców, bezpieczeństwem oraz rozwojem budownictwa mieszkaniowo-usługowego, w szczególności pkt:**
 - 1.2.1. Wdrażanie działań w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej.
 - 1.2.2. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
 - 1.2.3. Poprawa przestrzeni publicznej i ogólnodostępnej.
 - 1.2.4. Poprawa warunków zamieszkania w budownictwie komunalnym.
 - 1.2.5. Realizacja nowej zabudowy mieszkaniowej wraz z rozbudową zaplecza infrastrukturalnego, w tym wyposażenia w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.
 - 2.1.1. Rozbudowa Gminnego Centrum Kultury oraz Gminnej Biblioteki Publicznej.
 - 2.2.2. Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie placówek oświatowych, kulturalnych i bibliotek.
 - 2.2.3. Rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowego placówek oświatowych.
 - 2.3.1. Rozbudowa Centrum Usług Społecznych (CUS).
 - 2.4.3. Tworzenie nowych, modernizacja oraz wyposażenie świetlic wiejskich.
 - 2.5.1. Zwiększenie dostępności do usług ochrony zdrowia poprzez tworzenie nowych punktów świadczących tego typu działalność.
 - 2.5.2. Rozbudowa Gminnego Samodzielnego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Kurzętniku.
 - 2.5.3. Rozmieszczenie w przestrzeni publicznej defibrylatorów AED (Automatycznych Defibrylatorów Zewnętrznych), wraz ze stacjami SOS.
- **działania związane z poprawą potencjału rekreacyjnego i bazy materialnej turystyki, w szczególności pkt:**
 - 1.3.1. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze, w świetle idei turystyki zrównoważonej.
 - 1.3.2. Wzrost zasobności bazy turystycznej i okołoturystycznej.
- **działania związane z rozwojem infrastruktury komunikacyjnej i powiązań komunikacyjnych, w szczególności pkt:**
 - 3.1.1. Poprawa jakości i dostępności układu komunikacyjnego.
 - 3.1.2. Modernizacja dróg transportu rolniczego.
 - 3.1.3. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.
 - 3.1.4. Budowa, rozbudowa lub przebudowa infrastruktury towarzyszącej ciągom komunikacyjnym (chodników, poboczy, parkingów, dróg rowerowych i innej infrastruktury towarzyszącej).
 - 3.1.5. Rozwój infrastruktury rowerowej, w tym wdrożenie wojewódzkich standardów infrastruktury rowerowej.
 - 3.1.6. Realizacja nowej lub modernizacja infrastruktury służącej obsłudze komunikacji zbiorowej.
 - 3.1.7. Budowa infrastruktury do ładowania pojazdów o napędach alternatywnych, w tym elektrycznych.
- **działania związane z zachowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym, w szczególności pkt:**
 - 4.3.1. Ochrona obszarów cennych przyrodniczo.
 - 4.3.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi.
 - 4.3.4. Ochrona i zachowanie gleb.
 - 4.3.5. Racjonalne wykorzystanie zasobów surowcowych.
 - 4.4.2. Rozwój systemu gospodarki odpadami.
 - 4.4.3. Zapewnienie dobrego stanu wód.
 - 4.4.4. Rekultywacja gruntów i zdegradowanych gleb.
 - 4.4.5. Minimalizacja uciążliwości akustycznych.
 - 4.4.7. Ochrona przed podtopieniami, suszą i deficytem wody.
 - 4.4.8. Realizacja automatycznej stacji meteorologicznej, umożliwiającą wgląd na aktualną sytuację pogodową.
 - 4.4.9. Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego.

- **działania związane z poprawą jakości powietrza, w szczególności pkt.:**
 - 1.1.6. Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
 - 3.1.7. Budowa infrastruktury do ładowania pojazdów o napędach alternatywnych, w tym elektrycznych.
 - 4.3.2. Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi.
 - 4.4.1. Wdrażanie rozwoju niskoemisyjnego.
- **działania związane z ochroną zabytków i zasobów dziedzictwa kulturowego, w szczególności pkt:**
 - 4.2.1. Wykonanie prac konserwatorskich obejmujących ruiny zamku Biskupów Chełmińskich w Kurzętniku, wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby rekreacyjno-turystyczne.
 - 4.2.2. Rewitalizacja dawnego parku podworskiego na Górnym Kurzętniku.
 - 4.2.3. Wspieranie prac konserwatorskich, w tym restauratorskich, renowacyjnych i rewitalizacyjnych obiektów i obszarów zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji zabytków).
 - 4.2.4. Adaptacja obiektów zabytkowych do nowych funkcji, w tym kulturalnych, turystycznych i społecznych.
 - 4.2.6. Ochrona obiektów sakralnych.

W odniesieniu do działań inwestycyjnych, mają one na celu nie tylko rozwój lokalny, ale również **pozytywne oddziaływanie na poszczególne komponenty przyrodnicze w gminie Kurzętnik lub minimalizację zagrożeń przyrodniczych i zagrożeń dla funkcjonowania środowiska**. Realizacja przyjętych działań rozwojowych przyczyni się do poprawy warunków i jakości życia ludzi, a także umożliwi osiągnięcie długofalowych korzyści w wymiarze społecznym, ekonomicznym, a także przestrzennym i przyrodniczym. Jednocześnie zaznacza się, iż wdrażanie projektu niniejszej Strategii nie będzie negatywnie wpływać na istniejące formy ochrony przyrody i cenne siedliska przyrodnicze.

W większości, ewentualne niekorzystne oddziaływania, które mogą wystąpić, będą miały zasięg lokalny, krótkotrwały i odwracalny. Aby zapewnić jak najmniejszą ingerencję w środowisko, w trakcie realizacji zadań będą przestrzegane obowiązujące normy i przepisy w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz przepisy BHP. Projektowana Strategia zakłada podjęcie działań mających na celu m.in. poprawę stanu infrastruktury służącej ochronie środowiska i komfortu życia mieszkańców, zatem nie zakłada się wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz zagrożenia środowiska. Należy podkreślić, że w projektowanym dokumencie przedstawione zostały cele i zadania, które służyć będą szeroko pojętej ochronie środowiska oraz ochronie zdrowia ludzi.

Z uwagi na charakter przewidywanych działań oraz wspomnianą wcześniej konieczność spełniania wymogów przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska i przepisów towarzyszących, **nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, z uwzględnieniem współzależności między nimi, ani na środowisko jako całość**.

Podkreśla się, że na etapie dokumentu koncepcyjnego, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy, trudno przewidzieć precyzyjnie rodzaj i skalę oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, z racji ich ogólnego (kierunkowego) charakteru. Wskazuje się, że zaproponowane w projekcie dokumentu działania są poprzedzone wnikliwą analizą uwarunkowań i potencjałów Gminy, w tym stanu środowiska. **Zaproponowane cele, kierunki działań i działania są optymalne z punktu widzenia zidentyfikowanych potrzeb Gminy, w tym również w zakresie zasobów przyrodniczych oraz z uwzględnieniem podstaw ochrony środowiska**.

Przewidziane w projekcie Strategii działania **mają wydźwięk lokalny, a Gmina zlokalizowana jest w oddaleniu od granic administracyjnych Państwa, w związku z czym nie wystąpi oddziaływanie transgraniczne**.

W przypadku braku realizacji projektu Strategii nie zostaną wdrożone założenia programowo-planistyczne, a zatem nie nastąpi realizacja i urzeczywistnienie wytypowanej wizji rozwoju oraz celów strategicznych w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym. Ponadto, zaniechanie wdrażania Strategii może być czynnikiem uniemożliwiającym lub wysoce utrudniającym pozyskanie środków finansowych na poszczególne działania rozwojowe.

Reasumując, mając na uwadze treść zapisów projektu Strategii, w tym zasad stanowiących ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, ogólny i kierunkowy charakter Strategii, przewidywaną koncentrację przestrzenną większości planowanych działań inwestycyjnych, jak również przy założeniu przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie ochrony przyrody i środowiska, na obecnym etapie planistycznym nie zachodzi ryzyko wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko, formy ochrony przyrody, w tym obszary Natura 2000.

CECHY OBSZARU OBJĘTEGO ODDZIAŁYWANIEM NA ŚRODOWISKO

Gmina Kurzętnik posiada status gminy wiejskiej, zajmuje powierzchnię ok. 149 km² i położona jest w południowej części powiatu nowomiejskiego, w województwie warmińsko-mazurskim.

W odniesieniu do gminy Kurzętnik najbliższym ośrodkiem miejskim jest bezpośrednio sąsiadujące Nowe Miasto Lubawskie, pełniące funkcje powiatu nowomiejskiego. Czas dojazdu transportem indywidualnym z Kurzętnika do centrum miasta wynosi około 5-10 min. Inne, ważne ośrodki miejskie z perspektywy gminy Kurzętnik to: Iława, Lubawa, Brodnica, Lidzbark, Rypin, Jabłonowo Pomorskie, Golub Dobrzyń, które zlokalizowane są w odległości od 30 do 50 km, natomiast czas dojazdu transportem indywidualnym nie przekracza 1 godziny. Siedziba województwa warmińsko-mazurskiego (Olsztyn) znajduje się w odległości ok. 85 km (1 godz. 30 min.), natomiast siedziba sąsiadującego województwa kujawsko-pomorskiego (Toruń) znajduje się w odległości 90 km (1 godz. 30 min.).

Gminę Kurzętnik zamieszkuje ogółem ok. 9,0 tys. osób, co stanowi ok. 21,6% ludności powiatu nowomiejskiego. Największy odsetek zamieszkuje miejscowość Kurzętnik oraz w dalszej kolejności miejscowości: Marzęcice, Brzozie Lubawskie, Tereszewo.

Rzeźba terenu na obszarze gminy Kurzętnik ukształtowana została w wyniku procesów zachodzących w trakcie zlodowaceń plejstocénskich (głównie północnopolskiego) oraz późniejszych procesów holocénskich. Gmina położona jest w obrębie zasięgu zlodowacenia Wisły, natomiast nie obejmuje terenów, na które sięgała pomorska faza zlodowacenia. Warto nadmienić, iż zachowane zostały tutaj stosunkowo liczne formy pochodzenia glacialnego (rzeźba młodo glacialna). Są to zwłaszcza moreny czołowe, równiny sandrowe, rynny subglacialne oraz obniżenia wytopiskowe wypełnione wodą lub materiałem organicznym. W ujęciu generalnym na terenie gminy dominują powierzchnie płaskie lub lekko faliste, co związane jest z jej położeniem w obrębie wysoczyzny morenowej i równin sandrowych, o przeważnie niewielkich spadkach terenowych, nie przekraczających 5-10°. Jednocześnie wskazuje się, że na terenie gminy występują również rejony, gdzie spadki terenowe osiągają znaczne wartości (powyżej 15-20°). Obejmują one zwłaszcza strefy marginalne wysoczyzny morenowej i lokalnych wzniesień oraz strome brzegi niektórych jezior (rynny subglacialne). Ukształtowanie to stanowi istotny czynnik prorozwojowy, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w funkcjonowaniu ośrodka narciarskiego Kurza Góra, wykorzystującego naturalne wzniesienia do rozwoju turystyki i rekreacji zimowej. Jednocześnie zaznacza się, że w granicach gminy nie występują obszary zagrożone ruchami masowymi ziemi oraz tereny, na których występują te ruchy (w tym brak osuwisk).

Powierzchnia gminy Kurzętnik zbudowana jest zarówno z utworów trudno przepuszczalnych, takich jak glina zwałowa, jak i łatwo przepuszczalnych – piasków i żwirów. Utwory gliniaste dominują na wysoczyźnie morenowej, natomiast piaskowo-żwirowe występują głównie na równinie sandrowej w zachodniej części gminy, obejmującej zwarty kompleks leśny. Dodatkowo w dolinach rzecznych oraz w obrębie niektórych zagłębień terenowych i jezior polodowcowych mogą występować utwory torfowe oraz namuły den dolinnych.

W granicach gminy dominują gleby charakteryzujące się zazwyczaj przeciętnymi lub niskimi wartościami agroekologicznymi. Dominują tutaj gleby o IV, V lub VI klasie bonitacyjnej, natomiast udział gleb chronionych jest relatywnie niewielki. W ujęciu generalnym na terenie gminy wyraźnie dominują gleby brunatne, w tym wylugowane i kwaśne, a także gleby bielcowe i pseudobielcowe. W niektórych fragmentach znajdują się również gleby murszowo-mineralne i murszowate oraz czarne ziemie zdegradowane i szare ziemie. Ponadto w dnach dolinnych oraz w obniżeniach terenu występują gleby pochodzenia organogenicznego tj.: gleby torfowo-mułowe i mułowo-torfowe, gleby torfowe oraz mady rzeczne.

Najważniejszą rzeką gminy Kurzętnik jest Drwęca, która przepływa przez jej centralną część i cechująca się krętym, meandrującym przebiegiem. Drwęca stanowi prawostronny dopływ Wisły, a całkowita długość rzeki wynosi ok. 207 km, a powierzchnia dorzecza ok. 5,5 tys. km². Rzeka niemal na całej długości jest spławna, co umożliwia organizowanie spływów kajakowych oraz innych form turystyki wodnej. Inne ważne rzeki z perspektywy gminy również Skarlanka, Dopływ spod Wawrowic oraz Dopływ z Nielbarka. Ponadto

występują tutaj również inne bezimienne ciekły w postaci nizinnych strug. Na terenie gminy znajduje się jedno większe jezioro polodowcowe – Jezioro Wielkie Partęczyny. Jest to największy zbiornik wodny położony na terenie Pojezierza Brodnickiego, zajmując obszar o powierzchni ok. 340 ha i maksymalną głębokością przekraczającą 30 m. Jezioro charakteryzuje się urozmaiconą i w całości zalesioną linią brzegową. Występują tutaj dwie wyspy, z czego jedna z nich tj. "Wielka Syberia" stanowi rezerwat przyrody, którego celem jest ochrona storczyka obuwika. Na zasoby wód powierzchniowych w gminie składa się również zbiornik Nielbark, będący wyrobiskiem po żwirowym, powstałym w wyniku działalności wydobywczej złóż kopalin. Powierzchnia akwenu wynosi około 58 ha, natomiast jego maksymalna głębokość dochodzi do 30 m. W granicach gminy występują również inne mniejsze zbiorniki wodne, w tym oczka i stawy na gruntach prywatnych, rozproszone w różnych częściach gminy. Ponadto funkcjonuje tutaj system rowów melioracyjnych, który znajduje się na terenach użytkowanych rolniczo. Obszar gminy położony jest poza zasięgiem udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych.

Według Bilansu Kopalin PIG oraz regionalnego systemu ewidencji zasobów złóż „MIDAS” na terenie gminy Kurzętnik występują udokumentowane złoża piasków i żwirów.

Powierzchnia gruntów leśnych w gminie Kurzętnik wynosi 2 884,06 ha, z czego ok. 76% to grunty publiczne należące do Nadleśnictwa: Brodnica i Iława, natomiast pozostałe z nich to grunty prywatne. Lesistość w gminie (18,9%) jest niższa w stosunku do średniej dla powiatu nowomiejskiego (21,1%), województwa warmińsko-mazurskiego (31,9%), jak i kraju (29,6%).

Spośród form ochrony przyrody, rozróżnionych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w granicach gminy Kurzętnik występują:

- Rezerwat przyrody:
 - Rezerwat przyrody „Wyspa na Jeziorze Partęczyny Wielkie”;
 - Rezerwat przyrody „Bagno Mostki”;
 - Rezerwat przyrody „Rzeka Drwęca”;
 - Rezerwat przyrody „Żurawie Bagno”;
 - Rezerwat przyrody „Jezioro Mścín”;
- Brodnicki Park Krajobrazowy;
- Obszary Natura 2000:
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Dolina Drwęcy PLH280001;
 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Ostoja Brodnicka PLH040036;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Dolnej Drwęcy;
- użytki ekologiczne:
 - Łąka nad Drwą;
 - Nielbark;
 - Tereszowskie Łąki;
 - Brzezina Kąci;
 - Wilczy las;
 - Torfowisko Kąci;
 - Uroczysko Mikołajki;
 - Uroczysko Ostrówki;
 - Wielkie Bałówki;
- pomniki przyrody (głazy narzutowe, wartościowy okaz drzewa).

Gmina graniczy bezpośrednio z Skarlińskim Obszarem Chronionego Krajobrazu oraz Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy. Całkowita powierzchnia obszarów objętych ochroną wynosi ok. 4,8 tys. ha, co stanowi 28,9% obszaru gminy Kurzętnik. Ponadto obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, obligatoryjna na terytorium całego kraju.

Analiza krajowych i wojewódzkich koncepcji systemu przyrodniczego oraz lokalnej struktury środowiska i jego przekształceń, pozwala na wytypowanie następujących komponentów współtworzące ponadlokalny system przyrodniczy gminy:

- komponenty o znaczeniu ponadlokalnym (wojewódzkim i krajowym):
 - korytarz ekologiczny „Lasów Brodnickich” – obejmuje swym zasięgiem zwarte kompleksy leśne położone w zachodniej i południowej części gminy. W skład korytarza ekologicznego wchodzi również

- jeziora polodowcowe (w tym jez. Partęczyny) oraz występująca tam sieć rzeczna wraz z najbliższym otoczeniem (tereny łąkowo-pastewne z lokalnymi podmokłościami i torfowiskami);
- komponenty o znaczeniu lokalnym (gminnym i międzygminnym):
 - korytarze lokalne – obejmuje swym zasięgiem dolinę rzeki Drwęca (we fragmentach nie wchodzących w skład ponadlokalnego korytarza ekologicznego) oraz innych mniejszych cieków wraz z najbliższym otoczeniem (mozaika terenów rolniczych i leśnych, z lokalnymi podmokłościami);
 - płaty lokalne – stanowią pojedyncze enklawy terenów leśnych i zadrzewionych i zlokalizowane w różnych fragmentach gminy.